

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2020. gada 22. decembrī
(OR. en)

14333/20

UD 404

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2020. gada 15. decembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2020) 806 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 278.a pantam par panākto progresu Kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādē

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2020) 806 *final*.

Pielikumā: COM(2020) 806 *final*

Briselē, 14.12.2020.
COM(2020) 806 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 278.a pantam par panākto progresu Kodeksā
paredzēto elektronisko sistēmu izstrādē**

{SWD(2020) 339 final}

Satura rādītājs

1.	IEVADS.....	2
2.	VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA.....	2
3.	PROJEKTU METODIKA SMK ELEKTRONISKAJĀM SISTĒMĀM.....	3
4.	VISPĀRĒJS PĀRSKATS PAR PROGRESU SAISTĪBĀ AR SMK ELEKTRONISKAJĀM SISTĒMĀM.....	4
5	KOPSAVILKUMS PAR PĀRVALDĪBU UN SECINĀJUMI	14

1. IEVADS

Komisijas pirmais gada progressa ziņojums¹ par Savienības Muitas kodeksa (SMK) elektronisko sistēmu ieviešanu un tam pievienotais dienestu darba dokuments² tika publicēti 2019. gada 13. decembrī. Šā gada ziņojumā tiks sīkāk izklāstīts turpmākais progress elektronisko sistēmu izstrādē un aprakstīta virzība uz pilnīgi digitālu muitas vidi kopš SMK stāšanās spēkā. Šajā nolūkā tiek izmantota SMK darba programma (SMK DP)³, kas tiek uzskatīta par atskaites punktu ziņošanai par progresu.

SMK DP sarakstā iekļautos projektus var iedalīt šādās trijās sistēmu kategorijās:

- i) vienpadsmit centrālās transeiropas sistēmas, kuras jāizstrādā vai jājaunina Komisijai (bieži ir jāizstrādā vai jājaunina arī valstu sistēmas, un tas ir jādara dalībvalstīm);
- ii) trīs decentralizētas transeiropas sistēmas, kuras jāizstrādā vai jājaunina Komisijai, bet kurās ir svarīgs valsts komponents, kas jāīsteno dalībvalstīm; un
- iii) trīs valsts sistēmas, kuras jāizstrādā vai jājaunina vienīgi pašām dalībvalstīm.

Šajā ziņojumā ir analizēts reālais progress, kas panākts attiecībā uz visu triju veidu sistēmām, izklāstot mērķus, kas jāsasniedz katrā projektā, projekta arhitektūru un pieeju plānošanai. Pamatojoties uz to, ziņojumā ir uzsvērti iespējamie kavējumi, ja tādi ir noteikti, kā arī paredzētie seku mazināšanas pasākumi. Kopējais SMK DP īstenošanas progressa novērtējums ir apkopots šā ziņojuma secinājumu sadaļā, un tas liecina, ka atlikušie projekti lielākoties tiek īstenoti tā, lai tos pabeigtu saskaņā ar plānošanas grafiku. Sīkāka informācija par katra projekta plānošanu un statusu ir sniegta Komisijas dienestu darba dokumentā⁴, kas publicēts kopā ar šo ziņojumu.

2. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

SMK stājās spēkā 2016. gada 1. maijā, un pēc tā grozīšanas 2019. gadā⁵ tajā ir noteikti termiņi 2020., 2022. un 2025. gadā, līdz kuriem pakāpeniski jāpabeidz ar IT pāreju un īstenošanu saistītais darbs. SMK 278. pantā ir noteikts, ka esošās elektroniskās un papīra dokumentu sistēmas var turpināt izmantot muitas formalitāšu pabeigšanai (tā dēvētie “pārejas pasākumi”), līdz darboties sāk attiecīgās jaunās vai jauninātās elektroniskās sistēmas, kas paredzētas SMK. Pārejas pasākumi ir jāpārtrauc, tiklīdz ir ieviestas attiecīgās elektroniskās sistēmas.

Lai atbalstītu šo sarežģīto elektroniskās pārejas procesu ceļā uz pilnīgi digitālu muitas vidi, SMK DP ir noteikti termiņi katrai elektroniskajai sistēmai (un tās iespējamajiem posmiem) laikposmā no 2020. līdz 2025. gadam.

¹ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 278.a pantam par panākto progressu Kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādē, COM(2019) 629 final.

² Komisijas dienestu darba dokuments, kas pievienots Komisijas ziņojumam Eiropas Parlamentam un Padomei atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 278.a pantam par panākto progressu Kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādē, SWD(2019) 434 final.

³ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2019/2151 (2019. gada 13. decembris), ar ko izveido darba programmu par Savienības Muitas kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādi un ieviešanu (OV L 325, 16.12.2019., 168.–182. lpp.).

⁴ Komisijas dienestu darba dokuments, kas pievienots Komisijas ziņojumam Eiropas Parlamentam un Padomei atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 278.a pantam par panākto progressu Kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādē, SWD(2020) XXX final.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/632 (2019. gada 17. aprīlis), ar ko groza Regulu (ES) Nr. 952/2013, lai pagarinātu Savienības Muitas kodeksā paredzēto līdzekļu, kas nav elektroniskās datu apstrādes metodes, izmantošanu pagaidu kārtā (OV L 111, 25.4.2019., 54.–58. lpp.).

278.a pantā ir noteikta prasība, ka Komisijai jāsniedz gada ziņojums par atlikušo elektronisko sistēmu ieviešanas progresu. Šajā nolūkā Komisija apkopoja informāciju par progresu, **pamatojoties uz 1) valstu plāniem, ko dalībvalstīm ir pienākums iesniegt divreiz gadā (janvārī un jūnijā), un 2) apsekojumu, kas tika izplatīts Komisijas dienestiem un dalībvalstīm, lai apzinātu progresu.**

Informācija par plānošanu un progresu, kas savākta no dalībvalstīm un Komisijas un iekļauta šajā ziņojumā, ataino faktisko situāciju jūnija beigās un ir pamatā aplēsei par progresu, kas panākts līdz 2020. gada beigām. Kā paziņots 2019. gada ziņojumā, 2020. gada ziņojumā ir iekļauta arī analīze, kuras pamatā ir sīkāka informācija, ko dalībvalstis sniegušas kopš 2020. gada spēkā esošo **valstu koordinēšanas programmu** ietvaros attiecībā uz decentralizētajām transeiropas pamatsistēmām tranzīta un eksporta jomā.

Savāktie dati tika salīdzināti arī ar 2019. gada datiem, lai konstatētu būtiskas izmaiņas. Apsekojumā projektu vadītāji tika aicināti norādīt visus zināmos elektronisko sistēmu plānošanas grafiku kavējumus, šādu kavējumu iemeslus un veiktos pasākumus. No apsekojuma iegūtie dati ir gan kvantitatīvi — ievēroto vai neievēroto termiņu un atskaites punktu veidā, gan kvalitatīvi — sniedz detalizētus aprakstus par risināmajām problēmām, paredzamajiem riskiem un projektu aplēsto sarežģītību.

3. PROJEKTU METODIKA SMK ELEKTRONISKAJĀM SISTĒMĀM

Elektronisko sistēmu izstrāde ietver vairākus posmus.

- Vispirms tiek sagatavots ekonomiskais pamatojums, kas sniedz projekta pamatojumu un nosaka budžeta prasības. Parasti ekonomiskais pamatojums ietver darbības kontekstu, problēmu aprakstu, projekta aprakstu / darbības jomu, alternatīvus risinājumus, izmaksas un termiņus.
- Pēc tam tiek izstrādāts redzējuma dokuments, kurā sniegta sīkāka informācija par projekta definīciju attiecībā uz arhitektūru, izmaksām, termiņu un riskiem, kā arī informācija, piemēram, par atskaites punktiem, rezultātiem un projekta organizāciju.
- Pēc tam veic darbības procesu modelēšanu, kad tiesību aktos paredzētie darbības procesi tiek vizuāli attēloti procesu plūsmās vai procesu modeļos, lai palīdzētu izstrādāt sistēmu funkcionālās specifikācijas. Procesu modeļu vizuālas attēlošanas sniegtais ieguvums ir tāds, ka tiek nodrošināta kopēja izpratne un analīze.
- Šajā kontekstā tiek izstrādātas tehniskās specifikācijas, kurās konkrētāk nosaka to, kā sistēma tiks veidota, kāda ir izmantojamā arhitektūra, uzņēmēju un muitas iestāžu iesniedzamie ziņojumi, saskarnes ar citām sistēmām, testēšanas plāni u. c.

SMK projektu jaunākās norises ir tādas, ka projektu metodika ir **optimizēta** un darbības procesu modelēšana, datu modelēšana un tehniskās specifikācijas tiek vairāk izstrādātas **paralēli** un jau no paša sākuma **cieši sadarbojoties** ar Komisijas un valstu administrāciju juridiskajiem, darījumdarbības un IT ekspertiem, kā arī apspriežoties ar tirdzniecības pārstāvjiem. Turklāt vairākos projektos ir pakāpeniski ieviesti **iteratīvi izstrādes un ieviešanas modeļi**.

Komisija un dalībvalstis regulāri tiekas, lai noteiktu šos projektu dokumentus katrai transeiropas sistēmai un vienotos par tiem. Turklāt Komisija ar Tirdzniecības kontaktu grupas starpniecību sistemātiski apspriežas ar tirdzniecības kopienu. Svarīgs uzdevums ir nodrošināt, lai pašreizējās sistēmas turpinātu netraucēti darboties, kamēr tiek izstrādātas jaunās sistēmas. Tiklīdz sistēmas būs gatavas, būs ārkārtīgi svarīgi nodrošināt sekmīgu pāreju no esošajām uz atjauninātajām sistēmām. Tas ir svarīgi, lai nodrošinātu, ka neapstājas tirdzniecības un muitas darbības.

4. VISPĀRĒJS PĀRSKATS PAR PROGRESU SAISTĪBĀ AR SMK ELEKTRONISKAJĀM SISTĒMĀM

SMK DP ir ietverti septiņpadsmit projekti, ar kuriem tiek ieviestas nepieciešamās elektroniskās sistēmas, tostarp četrpadsmit transeiropas sistēmas, par kurām atbild Komisija kopā ar dalībvalstīm, un trīs sistēmas, par kurām atbild vienīgi dalībvalstis.

4.1. Komisija var ziņot, ka 2020. gada beigās ir **sekmīgi jauninātas vai ieviestas astoņas no septiņpadsmit sistēmām**.

Jo īpaši šā gada ziņojumā jāuzsver SMK sistēmas “**Informācijas veidlapas (INF) īpašajām procedūrām (ĪP)**” sekmīga ieviešana 2020. gada 1. jūnijā. Šī jaunā sistēma saskaņo pieeju to procedūru efektīvai pārvaldībai, kas saistītas ar ieviešanu un izvešanu pārstrādei, un uzlabo muitas iestāžu veikto uzraudzību un kontroli.

Ir pabeigtas šādas astoņas transeiropas sistēmas (jaunas sistēmas un jauninājumi):

- **SMK projekts “Reģistrētā eksportētāja sistēma”** — *REX* (jauna sistēma): ieviests **2017. gadā**;
- **SMK projekts “Muitas lēmumi”** — *CDS* (jauna sistēma): ieviests **2017. gadā**;
- **SMK projekts “Uzņēmēja tieša piekļuve Eiropas informācijas sistēmām”** — *UUM&DS* (vienota lietotāju pārvaldība un digitālais paraksts) (jauna sistēma): ieviests **2017. gadā**;
- **SMK projekts “Uzņēmēju reģistrācijas un identifikācijas sistēmas jaunināšana”** — *EORI 2* (jauninājums): ieviests **2018. gadā**;
- **SMK projekts “Surveillance 3”** — *SURV3* (jauninājums): ieviests **2018. gadā**;
- **SMK projekts “Saistoša izziņa par tarifu”** — *BTI* (jauninājums): mērķis ir pielāgot SMK noteikumiem ilgstoši pastāvošo datubāzi, kurā iekļautas visas dalībvalstu muitas dienestu izdotās saistošās izziņas par tarifu. Labāki kontroles mehānismi nodrošinās, ka tiek pareizi iekasēti visi likumīgi maksājamie muitas nodokļi un attiecīgais PVN un ka krāpšanu var atklāt efektīvāk. Pirmā posma 1. un 2. daļu pabeidza līdz 2017. gada oktobrim. Otrajā posmā izstrādes periodā bija aizkavēšanās par diviem ceturkšņiem. Tomēr kopējā plānošana turpinājās atbilstīgi grafikam, un SMK pielāgotu *eBTI* sistēmu **ieviesa 2019. gada oktobrī**. Tika izveidota arī piekļuve šai sistēmai caur ES muitas tirgotāju portālu;
- **SMK projekts “Atzītie uzņēmēji”** — *AEO* (jauninājums): mērķis ir uzlabot darbības procesus, kas saistīti ar *AEO* pieteikumiem un atļaujām, ņemot vērā izmaiņas SMK tiesību normās. Pirmo posmu pabeidza 2018. gada 5. martā, un otrā posma pirmo daļu — tostarp jaunās SMK prasības attiecībā uz elektronisko iesniegšanu, izmantojot ES muitas tirgotāju portālu, kā arī izmaiņas saistībā ar lēmumu pieņemšanas procesu — pabeidza 2019. gada 1. oktobrī. 2. posma 2. daļa (turpmākie procesi) **tika ieviesta 2019. gada decembrī**;
- **SMK projekts “Informācijas veidlapas īpašajām procedūrām”** — *INF* (jauna sistēma): izstrādā jaunu sistēmu ar mērķi atbalstīt un racionalizēt datu pārvaldības procesus un elektroniski apstrādāt datus, kas vajadzīgi saistībā ar muitas formalitātēm, kuras tiek dēvētas par īpašajām procedūrām. Ņemot vērā

izmēģinājuma projektā gūto pieredzi, tika veiktas dažas papildu korekcijas, un visa *INF* sistēma **tika ieviesta laikus —2020. gada 1. jūnijā.**

4.2. Attiecībā uz deviņiem projektiem, kas joprojām tiek īstenoti, šā ziņojuma mērķis ir uzsvērt 2020. gadā gūtos sasniegumus un apliecināt Komisijas un dalībvalstu pastāvīgo sadarbību.

4.2.1 Seši transeiropas projekti

2020. gadā tika sagatavoti un saskaņoti vairāki IT projektu dokumenti kā sistēmu izstrādes darba pamats — turpmāk skatīt katra projekta progresu.

Seši transeiropas projekti ar savu īpašo arhitektūru, kurā dažkārt nepieciešams apvienot centrālos un valstu komponentus un vienu vai vairākus projekta posmus, kas saskaņā ar SMK 278. panta 3. punktu jāīsteno līdz 2025. gada 31. decembrim, ir aprakstīti un tiek īstenoti šādi:

- **SMK projekts “Galvojumu pārvaldība” — GUM** (jauna sistēma): mērķis ir nodrošināt dažādu veidu galvojumu piešķiršanu un pārvaldību reāllaikā visā ES. Paredzams, ka, uzlabojoties galvojumu apstrādes ātrumam, izsekojamībai un elektroniskai uzraudzībai, ko īsteno muitas iestādes, ātrāk tiks noteikti gadījumi, kad galvojumi tiek uzskatīti par nederīgiem vai nepietiekamiem, lai segtu radušos vai iespējamo parādu.

Progress: ņemot vērā SMK DP noteiktos juridiskos atskaites punktus, 1. komponenta tehniskās specifikācijas saistībā ar *transeiropas GUM* ir jāpabeidz līdz 2022. gada 30. septembrim, bet 2. komponenta tehniskās specifikācijas saistībā ar *valsts galvojumu pārvaldības sistēmu* — līdz 2024. gada 30. novembrim. Izstrādājot *transeiropas GUM* ekonomisko pamatojumu, notika vairākas diskusiju kārtas par darbības jomu un īstenošanas iespējām. Visbeidzot, Komisija 2020. gadā vienojās ar dalībvalstīm par esošās sistēmas atkārtotu izmantošanu, pievienojot īpašas prasības attiecībā uz *GUM*. Attiecībā uz *valsts galvojumu pārvaldības sistēmu* četras dalībvalstis ziņoja par valsts sistēmas ieviešanu, bet trīs citas dalībvalstis izstrādā tehniskās specifikācijas. Tomēr, lai mainītu transeiropas *GUM* darbības jomu, varētu būt nepieciešamas dažas papildu korekcijas;

- **SMK projekts “Importa kontroles sistēmas jaunināšana” — ICS2** (jauninājums): mērķis ir uzlabot piegādes ķēdes drošumu un drošību, uzlabojot pirmsievešanas paziņojumu (“ievešanas kopsavilkuma deklarāciju”) un ar tiem saistītās riska un kontroles informācijas datu kvalitāti, datu reģistrāciju, datu pieejamību un datu koplietošanu. Šis projekts jo īpaši vienkāršos sadarbību starp dalībvalstīm riska analīzes procesā. Projektu īsteno trīs laidienos, lai pāreju varētu izpildīt attiecībā uz katru transporta veidu.

Progress: *ICS2 1. un 2. laidiena* tehniskās specifikācijas tika pabeigtas 2018. gada 30. jūnijā. *ICS2 1. laidiens* ir plānots 2021. gada 15. martā, un tas attieksies uz attiecīgo uzņēmēju (pasta operatoru un eksprespārvadātāju gaisa transportā) pienākumu sniegt obligātos datus, t. i., *ENS* pirmsiekraušanas datukopu. Notiek darbs, lai laikus ieviestu centrālo *ICS2* repozitoriju un uzņēmēju vienoto saskarni, tomēr dažas dalībvalstis ir uzsvērušas dažus kavējumu riskus ilgā atbilstības testēšanas perioda dēļ;

- **SMK projekts “Savienības statusa apliecinājums” — PoUS** (jauna sistēma): sistēma paredzēta to visu apliecinājumu glabāšanai, pārvaldībai un izguvei, kuri uzņēmējiem jāsniedz, lai pierādītu savu preču Savienības statusu. Šo projektu var ieviest vai nu centralizēti, vai valstu līmenī, bet daudzas dalībvalstis ir skaidri paukušas savu nodomu izmantot Eiropas Komisijas izstrādāto centrālo sistēmu.

Ņemot vērā SMK muitas preču manifesta kā Savienības statusa pierādījuma īstenošanas un Eiropas Jūras vienloga sistēmas savstarpējo atkarību, projekts tiks ieviests divos posmos, lai izvairītos no neatbilstības un mazinātu riskus.

Progress: kā norādīts arī pagājušā gada ziņojumā, dalībvalstis, kuras izvēlas ieviest sistēmas komponentu valsts līmenī, ziņoja, ka projekta agrīnā posma dēļ ir grūti prognozēt, vai attiecīgā īstenošana notiks atbilstīgi darba programmā norādītajam grafikam. Dalībvalstis 2020. gada 1. ceturksnī apstiprināja *PoUS* 1. posma darbības procesus un funkcionālās specifikācijas, un 2020. gada 3. ceturksnī tika pabeigts redzējuma dokuments;

- **SMK projekts “Importa centralizēta muietošana” — CCI** (jauna sistēma): mērķis ir radīt iespēju precēm piemērot muitas procedūru, izmantojot centralizētu muietošanu, tādējādi ļaujot uzņēmējiem centralizēt to darījumdarbību no muitas viedokļa. Muitas deklarācijas noformēšana un preču faktiskā izlaišana būs savstarpēji jākoordinē iesaistītajām muitas iestādēm. Sistēma pamatosies uz jaunajām valstu importa sistēmām un nodrošinās centralizētas muietošanas procesa automatizētu darbību Eiropas līmenī.

Progress: pirmās dalībvalstis pabeidza un apstiprināja *CCI* 1. posma tehniskās specifikācijas 2020. gadā, ņemot vērā plānoto ieviešanas datumu, proti, 2022. gada 1. martu. Divas dalībvalstis ziņoja, ka ir pabeigtas to 1. posma tehniskās specifikācijas, bet piecās citās dalībvalstīs izstrāde vēl turpinās.

CCI 2. posma ekonomiskais pamatojums tika pabeigts 2019. gada oktobrī. 2. posma darbības procesi un funkcionālās specifikācijas tika pabeigtas 2020. gadā, un tehniskās specifikācijas ir paredzēts pabeigt līdz 2022. gada 30. jūnijam, ņemot vērā plānoto ieviešanas datumu, proti, 2023. gada 2. oktobri;

- **SMK projekts “Jaunā datorizētā tranzīta kontroles sistēma” — NCTS** (jauninājums): jaunā datorizētā tranzīta kontroles sistēma pielāgo pašreizējo Savienības un kopīgo tranzīta sistēmu jaunajām SMK juridiskajām prasībām, ietverot informācijas apmaiņas pielāgošanu SMK datu prasībām un saskarņu ar citām sistēmām jaunināšanu un izstrādi.

Progress: *NCTS* 5. posmā kavējumi nav radušies: tehniskās specifikācijas, kā arī IT pārejas stratēģija tika pabeigtas un apstiprinātas. Pašlaik projekts tiek īstenots, kā plānots, un saskaņā ar SMK DP tas ir jāpabeidz līdz 2023. gada 1. decembrim, savukārt pirmajās dalībvalstīs to ir paredzēts ieviest no 2021. gada marta un decembra. Četrās dalībvalstīs ziņoja, ka ir pabeigušas savas 5. posma tehniskās specifikācijas, bet deviņas citas dalībvalstis turpina tās izstrādāt.

Kas attiecas uz *NCTS* 6. posmu (savienojums ar citām sistēmām), 2020. gadā tika veikta priekšizpēte, kas nodrošinās informāciju ekonomiskajam pamatojumam, kuru paredzēts pabeigt 2021. gada sākumā;

- **SMK projekts “Automatizēta eksporta kontroles sistēma” — AES** (gan pašreizējās transeiropas sistēmas (projekta 1. komponents), gan pašreizējo valstu eksporta kontroles sistēmu (projekta 2. komponents) jauninājums): mērķis ir īstenot SMK prasības attiecībā uz preču eksportu un izvešanu. Ar transeiropas AES saistītais projekts ietver to tirdzniecības jomai piedāvāto SMK vienkāršojumu, piemēram, centralizētas muietošanas, īstenošanu eksporta vajadzībām, kuru mērķis ir atvieglot Eiropas uzņēmumiem preču eksportu, kā arī paredz īstenot SMK paredzēto pienākumu labāk uzraudzīt preču izvešanu no ES muitas teritorijas, lai novērstu krāpšanu.

Progress: tika pabeigtas un apstiprinātas *transeiropas AES* tehniskās specifikācijas, kā arī IT pārejas stratēģija. Pašlaik projekts tiek īstenots, kā plānots, un saskaņā ar SMK DP tas ir jāpabeidz līdz 2023. gada 1. decembrim, savukārt pirmajās dalībvalstīs to ir paredzēts ieviest no 2021. gada marta. 2. komponenta — *valstu eksporta kontroles sistēmu jaunināšanas* — tehniskās specifikācijas būtu jāpabeidz līdz 2022. gada 1. septembrim. Dalībvalstīm savu īpašo procedūru sistēmu eksporta komponents būtu jāpabeidz vienlaikus ar *AES*. Četras dalībvalstis ir pabeigušas savas 1. komponenta tehniskās specifikācijas, bet astoņas citas dalībvalstis turpina tās izstrādāt.

Kopumā **Komisija un dalībvalstis strādā atbilstoši plānam, lai sešos atlikušajos transeiropas projektos ievērotu tiesību aktos noteiktos termiņus**, par kuriem panākta vienošanās saskaņā ar SMK un SMK DP, un projekta atskaides punktus, kas noteikti 2019. gada daudzgadu stratēģiskajā plānā muitas jomā (*MASP-C*).

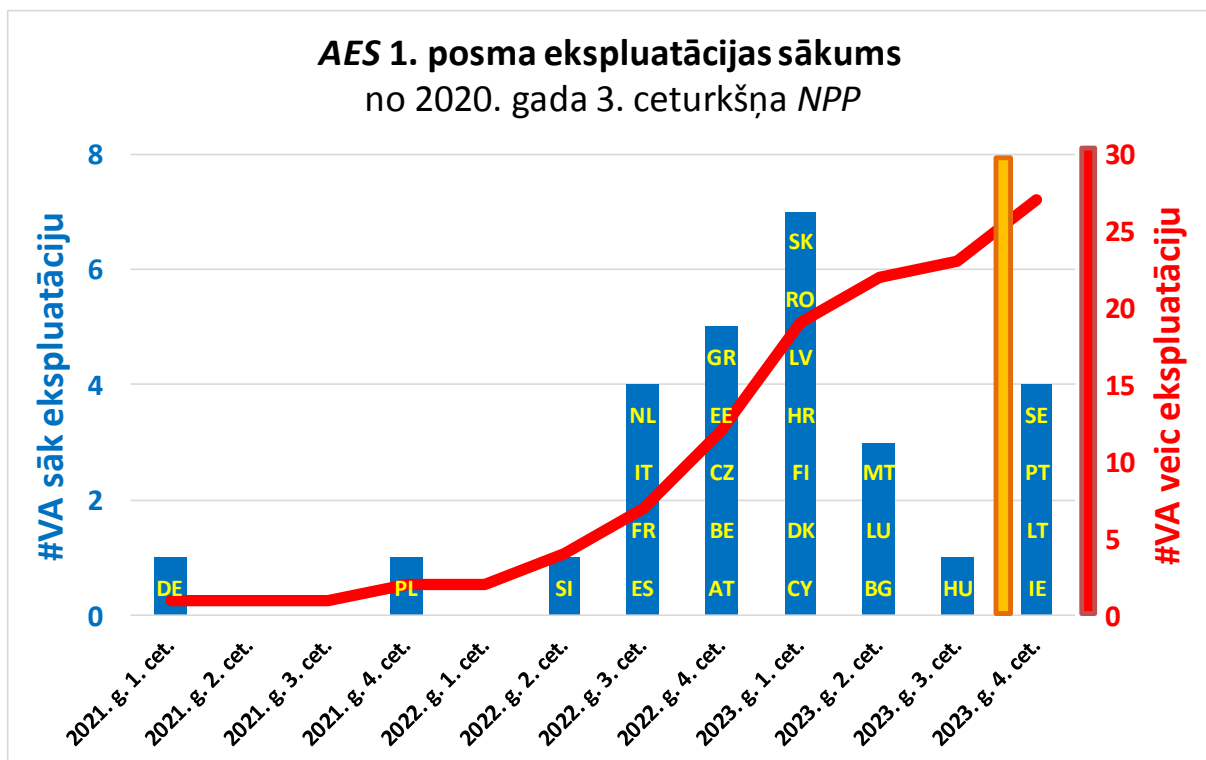
Nemot vērā gaidāmo ieviešanu 2021. un 2022. gadā, ir svarīgi norādīt uz dažiem svarīgiem sasniegumiem.

Pirmkārt, tika panākts izšķirošs progress 2. importa kontroles sistēmas (*ICS2*) pirmā laidiena sagatavošanā un testēšanā, un projekts tiek sekmīgi īstenots, lai to pabeigtu līdz 2021. gada martam.

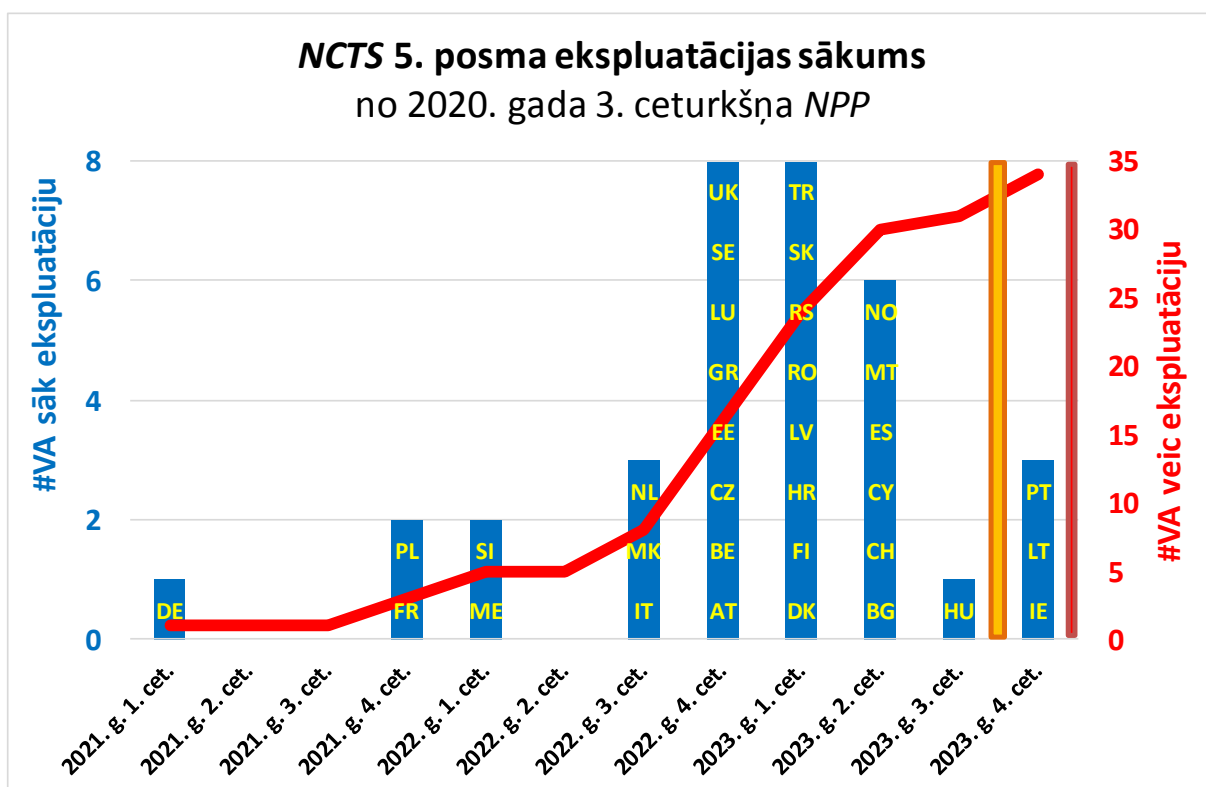
Otrkārt, ir pabeigtas tehniskās specifikācijas decentralizētajām transeiropas pamatsistēmām importa, tranzīta un eksporta jomā, proti, projekta “Importa centralizēta mītošana” (*CCI*) 1. posmam, projekta “Jaunā datorizētā tranzīta kontroles sistēma” (*NCTS*) 5. posmam un projektam “Automatizēta eksporta kontroles sistēma” (*AES*), un dalībvalstis un Komisija turpina izstrādes darbu saskaņā ar plānu. Turklāt ir apstiprināts projekta “Galvojumu pārvaldība” (*GUM*) ekonomiskais pamatojums.

Saskaņā ar SMK DP *NCTS* 5. posmu un *AES* ir paredzēts ieviest no 2021. gada marta. Pirmās dalībvalstis pievienojas 2021. gada martā un decembrī, un līdz 2023. gada beigām pakāpeniski pievienojas citas dalībvalstis.

Visas valstu administrācijas apstiprināja, ka tās plāno sākt *AES* un *NCTS* 5. posma darbību izpildi ieviešanas laikposmā no 2021. gada 1. ceturkšņa līdz 2023. gada 4. ceturksnim, kas pilnīgi atbilst SMK DP. Tas ir redzams 1. un 2. attēlā. Dzeltenā josla apzīmē termiņu, kurā dalībvalstīm jāpagatavo esošo eksporta un tranzīta sistēmu slēgšana un jāsāk jauno sistēmu ekspluatācija, lai tās būtu gatavas līdz tiesību aktos noteiktajam termiņam, kas apzīmēts ar sarkano joslu.

1. attēls. AES. Valstu administrācijas sāk ekspluatāciju

2. attēls. NCTS 5. posms. Valstu administrācijas sāk ekspluatāciju

Komisija arī iesniedza dalībvalstīm atjauninātu dokumentu kopumu par sadarbības noteikumiem un pakalpojumu līmeņa vienošanos attiecībā uz pakalpojumu dienestu darbību un sistēmu pieejamības un nepārtrauktības pārvaldību. Tā ir svarīga darba daļa, kas ir pamatā transeiropas sistēmu pareizai darbībai un pieejamībai.

Visbeidzot, saistībā ar SMK DP īstenošanu ir svarīgi uzsvērt, ka **2020. gada decembrī Komisija bija paveikusi aptuveni 79 %** (pagājušajā gada ziņojumā tie bija 66 %) no visa izstrādes darba, kas jāveic līdz 2025. gadam. Šā īpatsvara pamatā ir vienīgi galvenie darbības rādītāji, kas attiecas uz Komisijai uzticētajām darbībām, un tas neattiecināms dalībvalstu darbības. Turpmāk sniegtajā pārskatā ir redzamas perspektīvas, ņemot vērā *TAXUD* ĢD dienestu gūtos panākumus un veikto plānošanu.

	Izpildes rādītājs %
Līdz 2020. gada beigām	79 %
Līdz 2021. gada beigām	85 %
Līdz 2022. gada beigām	90 %
Līdz 2023. gada beigām	95 %
Līdz 2024. gada beigām	97 %
Līdz 2025. gada beigām	100 %

3. attēls. Aptuvenais Komisijas pabeigto izstrādes darbību īpatsvars (%)

4.2.2 Trīs valstu projekti

Dalībvalstīm līdz 2022. gadam jāpabeidz savu trīs valsts sistēmu jaunināšana. Tomēr tas neietver valstu īpašo procedūru sistēmas eksporta komponentu, kura darbība un plānošana ir savstarpēji saistīta ar automatizēto eksporta kontroles sistēmu (*AES*).

Līdz 2022. gada 31. decembrim atbilstīgi SMK 278. panta 2. punktam ir jāpabeidz šādas trīs dalībvalstu sistēmas:

- **SMK projekts “Ierašanās paziņojums, uzrādīšanas paziņojums un pagaidu uzglabāšana”** — *NA*, *PN* un *TS* (jauninājums): mērķis ir noteikt procesu automatizāciju valsts līmenī saistībā ar transportlīdzekļa ierašanās paziņojumiem, preču uzrādīšanas paziņojumiem un pagaidu uzglabāšanas deklarācijām atbilstīgi aprakstam SMK. Šis projekts atbalsta tirdzniecības un muitas datu apmaiņu starp dalībvalstīm.

Progress: lai sagatavotu specifikācijas, Beļģija ir izveidojusi sadarbības iniciatīvu kopā ar 12 citām ieinteresētām dalībvalstīm. Ekspertu grupa, kuru līdzfinansē no programmas “Muita 2020”, turpinās sadarbīties, lai nodrošinātu piemērotu funkcionālo un tehnisko dokumentāciju un testēšanas pakas. ***NA*, *PN* un *TS* ir pabeigušas attiecīgi vienu, četras un trīs dalībvalstis.** Salīdzinājumā ar pagājušajā gadā iesniegto plānu dažas dalībvalstis ir izvēlējušās integrēt šo projektu *ICS2*. Šā iemesla dēļ dažas dalībvalstis ir paziņojušas ieviešanas datumus, kas ir vēlāki par SMK DP noteikto termiņu.

- **SMK projekts “Valstu importa sistēmas”** — *NIS* (jauninājums): mērķis ir īstenot visus procesus un datu prasības, kas paredzētas SMK attiecībā uz importu.

Dalībvalstīm ir jāizstrādā valsts līmeņa tehniskās specifikācijas kā pirmais posms virzībā uz sistēmu izveides pabeigšanu.

Progress: visas dalībvalstis ir paziņojušas Komisijai, ka šīs specifikācijas tiek izstrādātas un tiks pabeigtas līdz 2021. gada 1. jūlijam. Deviņas dalībvalstis ir pabeigušas savas tehniskās specifikācijas, bet septiņas citas dalībvalstis turpina tās izstrādāt. Salīdzinājumā ar pagājušā gada ziņojumu ir ziņots par atskaites punktu pārplānošanu, bet **visas dalībvalstis turpina strādāt, lai sasniegtu 2022. gada ieviešanas atskaites punktu.**

- **SMK projekts “Īpašās procedūras”** — *SP* (jauninājums): mērķis ir saskaņot un vienkāršot īpašās procedūras (uzglabāšanu muitas noliktavā, galapatēriņu, pagaidu ieviešanu, ieviešanu pārstrādei un izvešanu pārstrādei). Dalībvalstīm būs jāievieš savās valsts sistēmās visas nepieciešamās SMK noteiktās izmaiņas attiecībā uz šīm īpašajām procedūrām. *SP* pirmais (eksporta) komponents tiks īstenots saskaņā ar valsts līmeņa SMK projektu “Automatizēta eksporta kontroles sistēma” (*AES*) un kā daļa no tā (ieviešanas termiņš — 2025. gads), bet otro (importa) komponentu ietvers SMK projekta “Valstu importa sistēmas” jauninājumā (ieviešanas termiņš — 2022. gads).

Progress: viena dalībvalsts ir pabeigusi *SP* 1. komponenta tehniskās specifikācijas, bet deviņas — 2. komponenta tehniskās specifikācijas. Pastāv savstarpēja atkarība ar *AES* un projekta “Valstu importa sistēmas” jauninājumu. Līdz šim dalībvalstis nav ziņojušas par kavējumiem, un **visas dalībvalstis strādā, kā plānots**, lai sasniegtu pirmo termiņu 2022. gadā.

Kopsavilkums: attiecībā uz valstu sistēmām dalībvalstis iegulda lielu darbu, dažkārt intensīvi sadarbojoties, lai panāktu progresu ar *NA/PN/TS* saistīto prasību izpildē, valstu importa sistēmu pielāgošanā un savstarpēji saistītajās īpašajās procedūrās. Tā kā ieviešanas termiņi tuvojas (2022. gada 31. decembris visiem trim), dalībvalstīm būtu jāpievērš īpaša uzmanība šim jautājumam, jo īpaši desmit dalībvalstīm, kuras nevarēja apstiprināt *AN* savlaicīgu ieviešanu, četrām dalībvalstīm, kas to nevarēja apstiprināt attiecībā uz *PN* un trim dalībvalstīm, kas to nevarēja apstiprināt attiecībā uz *TS*, kā norādīts šim ziņojumam pievienotā dienestu darba dokumenta 9., 10. un 11. tabulā.

4.3. Kavējumu riski

Komisija 2020. gada 12. februārī iesniedza Padomei pirmo 2019. gada progresu ziņojumu par SMK. Galvenās saņemtās atsauksmes bija šādas:

- ziņojums šķita pārlieku optimistisks;
- ziņojumā nebija informācijas par SMK īstenošanas finansiālo ilgtspēju (jo īpaši par *ICS2* dzīvotspēju);
- ārkārtīgi svarīga ir SMK B pielikuma (kopējās datu prasības) stabilitāte.

Atbildot uz Padomes atsauksmēm, Komisija ir pārliecināta, ka **šajā ziņojumā ir sniegts pareizs situācijas pārskats**, jo tā pamatā ir, no vienas puses, pašas Komisijas darbības, ar kurām panākts progress saistībā ar transeiropas centrālajām sistēmām, un, no otras puses, Komisijai paziņotās dalībvalstu darbības. Ziņojumos par transeiropas sistēmu decentralizētajiem elementiem un valstu sistēmām dalībvalstis tika aicinātas sniegt reālistisku pārskatu par projektu progresu un apzinātajiem riskiem.

Attiecībā uz **finanšu stāvokli un ilgtspēju** Padomes secinājumos par daudzgadu finanšu shēmu budžeta piešķirums programmai “Muita” tika apstiprināts 950 miljonu euro apmērā.

Tas liecina par nozīmīgu apņemšanos nodrošināt un finansiāli atbalstīt muitas darbu un jo īpaši elektronisko sistēmu izstrādi laikposmā līdz 2027. gadam. Ņemot vērā šīs norises, Komisija vairs neuzskata, ka pastāv tās atbildībā esošo sistēmu komponentu izstrādei nepieciešamā ES budžeta trūkuma risks. Tā norāda, ka šā ziņojuma sagatavošanas laikā notiek sarunas par budžetu ar Eiropas Parlamentu, tāpēc minētā summa var nebūt galīga.

Saistībā ar pagājušā gada ziņojumu Padome un dalībvalstu muitas administrācijas norādīja uz SMK DA⁶ un SMK ĪA⁷ B pielikuma nestabilitāti un gaidāmajiem grozījumiem kā uz būtisku risku. B pielikumā noteiktās kopējās datu prasības tiek izmantotas attiecībā uz transeiropas un valstu sistēmām, un SMK DA B pielikuma dažādo sleju piemērojamība ir saistīta ar SMK DP noteiktajiem elektronisko sistēmu ieviešanas termiņiem. **Komisija ar gandarījumu ziņo, ka, pateicoties 2020. gadā panāktajam progresam, risks ir samazinājies.** Kopējo datu prasību saskaņošana attiecībā uz deklarācijām, paziņojumiem un Savienības preču muitas statusa apliecinājumiem tika pabeigta un atainota SMK DA un SMK ĪA grozījumos, kurus Komisija pieņēms 2020. gada sākumā. Grozījumi bija nepieciešami, lai nodrošinātu pilnīgu saskaņotību starp transeiropas sistēmu tiesību normām un funkcionālajām un tehniskajām specifikācijām un lai nodrošinātu vajadzīgo stabilitāti.

Kas attiecas uz 2020. gadā panāktā progresa apsekojumu, **Komisija sekmīgi veic darbības, par ko tā atbild, un nav konstatēti vai notikuši tiesību aktos noteikto termiņu kavējumi. Turklāt nav ziņots par būtiskiem riskiem, kas varētu kavēt ieviešanu.**

Arī dalībvalstis ir guvušas būtiskus panākumus darbībās, par ko tās atbild. Tomēr, kā norādīts 4.2. sadaļā, **ir viens projekts, kurā ir ziņots par tiesību aktos noteiktā termiņa (šajā gadījumā 31.12.2022.) kavējumu, proti, NA, PN un TS projekts, kas klasificēts kā tikai valstu pārziņā esošs projekts.** Dalībvalstu paziņotie kavējumi ir norādīti šim ziņojumam pievienotā dienestu darba dokumenta 9., 10. un 11. tabulā, un tos var apkopot šādi:

- saistībā ar ierašanās paziņojuma ieviešanu — šādas dalībvalstis ir ieplānojušas ieviešanas datumu pēc SMK darba programmā noteiktā termiņa: BE, BG, DE, EE, ES, FI, FR, NL un RO. DK plānoto NA ieviešanas datumu nenorādīja.
Konkrētāk, četras dalībvalstis paziņoja, ka tās izmantos NA, kas integrēts ICS2 2. laidienā (plānotais ieviešanas termiņš ir 1.3.2023.). Astoņās dalībvalstīs kavējums ir divi līdz trīs mēneši;
- saistībā ar uzrādīšanas paziņojuma un pagaidu uzglabāšanas ieviešanu — šādas dalībvalstis ir norādījušas plānoto PN ieviešanas datumu pēc darba programmā noteiktā termiņa: BE, FR un NL. DK plānoto PN ieviešanas datumu nenorādīja.
Konkrētāk, divās dalībvalstīs paredzamais kavējums ir divi mēneši.

Attiecībā uz projektu “Valstu importa sistēmas” šķiet, ka dažu dalībvalstu pagājušā gada ziņojumā minētais kavējumu risks tiek kontrolēts, un tas vairs nenozīmē, ka projekts netiks pabeigts laikus, iespējams, ietekmējot transeiropas CCI projektu.

Kas attiecas uz valstu īpašo procedūru projektu, visas dalībvalstis norādīja, ka tas tiek īstenots laikus, izņemot eksporta komponentu, kuram viena dalībvalsts (DK) nenorādīja datumu.

⁶ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2015/2446 (2015. gada 28. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz dažiem Savienības Muitas kodeksa noteikumiem (OV L 343, 29.12.2015., 1.–557. lpp.).

⁷ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2015/2447 (2015. gada 24. novembris), ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu konkrētus noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV L 343, 29.12.2015., 1.–558.–893. lpp.).

Dalībvalstu pusē kopš pagājušā gada ir atkārtājušies vairāki vispārēji riski, kas var ietekmēt dalībvalstu darbību progresu. Būtisks dalībvalstu norādīto grūtību un kavējumu risku iemesls ir resursu trūkums un nepieciešamība turpināt SMK projektu integrāciju. Salīdzinājumā ar pagājušā gada ziņojumu ir palikuši tikai daži gadījumi, kad līgumslēgšanas tiesības vēl nav piešķirtas, bet citos gadījumos ar iepirkumiem saistītais risks vairs nepastāv. Runājot par finanšu resursu trūkumu — tas, ka **Komisija** 2019. gada beigās pieņēma SMK DP un gada progresa ziņojumu, palīdzēja dalībvalstīm saņemt papildu budžetu. Viena dalībvalsts ir nepārprotami paziņojusi par sekmīgu iznākumu. Kas attiecas uz cilvēkresursiem, dalībvalstis ir atkārtoti norādījušas, ka cilvēkresursu trūkums ir īpašs risks projektu sekmīgai un savlaicīgai īstenošanai. Cilvēkresursi bieži paralēli strādā ar citiem IT projektiem. Turklāt SMK projektu **sarežģītību** palielina daudzi faktori (projektu atkarība, pāreja un testēšana ar uzņēmējiem, sistēmu integrācija).

2019. gada progresa ziņojumā dalībvalstis jau norādīja uz grūtībām izpildīt **saistības, kas noteiktas muitas sistēmām** 2017. gada 5. decembrī pieņemtajā **e-komercijas PVN tiesību aktu kopumā**⁸. Dalībvalstis minēja, ka paralēla īstenošana varētu kavēt SMK elektronisko sistēmu pabeigšanu līdz attiecīgajiem termiņiem. **Komisija** šogad turpināja uzraudzīt situāciju. Komisija 2020. gada 8. maijā ierosināja atlikt jauno noteikumu ieviešanu uz sešiem mēnešiem (no 2021. gada 1. janvāra to atlikt uz 2021. gada 1. jūliju vai vēlāku laiku). Padome 2020. gada 20. jūlijā pieņēma šo priekšlikumu un apstiprināja nepieciešamos tiesību aktus⁹. Līdz ar šo atlikšanu dalībvalstīm ir vairāk laika, lai izpildītu tiesību aktos noteiktos termiņus attiecībā uz valstu darbībām, un 2020. gadā mazāk dalībvalstu ziņoja par risku, ka e-komercijas PVN iniciatīva varētu netieši ietekmēt SMK īstenošanu. Divas dalībvalstis ziņoja par nepieciešamību pārplānot dažas SMK darbības, kā arī paplašināt platformas un atbalstīt IT sistēmas. Tomēr tās arī norādīja, ka apsver seku mazināšanas pasākumus, lai izvairītos no faktiskas kavēšanās ieviešanas sākumā. Jāatzīmē, ka dalībvalstu risks tika aplūkots kopā ar citiem ārējiem faktoriem, piemēram, Covid-19 un *Brexit* (skatīt šim ziņojumam pievienotā dienestu darba dokumenta 29., 35. un 41. lpp.).

Attiecībā uz problēmām, ko radīja Covid-19 pandēmija un Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES, Komisija ziņoja, ka Covid-19 nav ietekmējusi tās darbības un ka ir veikti seku mazināšanas pasākumi, lai neitralizētu izstāšanās līguma ietekmi. Dalībvalstis ziņoja, ka ietekme pašlaik nav skaidra, bet ir gaidāms papildu spiediens uz valstu veikto plānošanu un uz iekšēji un ārēji pieejamo cilvēkresursu skaitu (IT darbuzņēmēji, uzņēmēji).

Rezumējot — SMK sistēmu savlaicīgas īstenošanas galveno risku novērtējums atklāja, ka riski galvenokārt ir dalībvalstu pusē un ir saistīti ar projektu sarežģītību, iepirkuma un līgumiskajiem jautājumiem, ierobežotiem resursiem, pārveides procesu un dažiem ārējiem faktoriem, piemēram, Covid-19 un *Brexit*. Komisija turpinās atbalstīt dalībvalstis, veicot seku mazināšanas pasākumus, kā izklāstīts turpmāk 4.4. sadaļā, lai izvairītos no tā, ka risku dēļ aizkavējas elektronisko sistēmu ieviešana.

4.4. Seku mazināšanas pasākumi

⁸ Padomes Īstenošanas regula (ES) 2017/2459 (2017. gada 5. decembris) (OV L 348, 29.12.2017., 32.–33. lpp.).

⁹ Padomes Lēmums (ES) 2020/1109 (2020. gada 20. jūlijs), ar ko Direktīvas (ES) 2017/2455 un (ES) 2019/1995 groza attiecībā uz transponēšanas un piemērošanas datumiem, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju (OV L 244, 29.7.2020., 3.–5. lpp.); Padomes Regula (ES) 2020/1108 (2020. gada 20. jūlijs), ar ko Regulu (ES) 2017/2454 groza attiecībā uz piemērošanas datumiem, reaģējot uz ar Covid-19 pandēmiju (OV L 244, 29.7.2020., 1.–2. lpp.); Padomes Īstenošanas regula (ES) 2020/112 (2020. gada 20. jūlijs), ar ko Īstenošanas regulu (ES) 2019/2026 groza attiecībā uz piemērošanas datumiem, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju (OV L 244, 29.7.2020., 9.–10. lpp.).

Kas attiecas uz **valstu projektiem**, dalībvalstu paziņotā plānošana un progress, no vienas puses, liecina par labāku situāciju salīdzinājumā ar pagājušo gadu attiecībā uz valstu importa sistēmām, saistībā ar kurām vairs nav liecību par kavējumiem, bet, no otras puses, valstu projektos *AN/PN/TS* jomā situācija nedaudz pasliktinās. **Nemot vērā novērtētos riskus, Komisija plāno palielināt atbalstu dalībvalstīm**, veicot vairākas darbības. Tā kā vairākas dalībvalstis saista savas valsts darbības ar tām, kas plānotas saistībā ar *ICS2* 2. laidieni, Komisija sīkāk izpētīs šo divu mēnešu neatbilstību plānošanā. Tā regulārāk uzraudzīs progresu, dibinās divpusējus kontaktus, lai izprastu problēmas, un izdos oficiālas vēstules attiecīgajām dalībvalstīm, lai mazinātu kavējumu risku. Tīkmēr dalībvalstīm tiek ieteikts turpināt un paātrināt intensīvo sadarbību *AN/PN/TS* projekta īstenošanā un apvienot spēkus ekspertu grupā. Komisija turpina piešķirt līdzfinansējumu no programmas “Muita” ekspertu grupai, kuras uzdevums ir piedāvāt jaunas pieejas muitas IT sistēmu izstrādei un ekspluatācijai. Galu galā par valstu komponentu savlaicīgu īstenošanu joprojām atbild dalībvalstis.

Kā tika paziņots pagājušā gada ziņojumā, **Komisija** ir pastiprinājusi atbalstu dalībvalstīm **transeiropas sistēmu izstrādē**, izveidojot inovatīvus izstrādes un ieviešanas mehānismus, pilnveidojot pārvaldības pieeju un nodrošinot transeiropas koordinācijas un uzraudzības programmas. Tas ir sīkāk aprakstīts turpmāk.

Komisija turpina izmantot **elastīgu pieeju SMK elektronisko sistēmu izstrādei un ieviešanai**, lai sagatavotu un pārskatītu projektu dokumentāciju un lietotņu programmatūru labāk pārvaldāmās iterācijās vai pakās. Tas ļauj ātrāk novērst nepilnības un līdzsvarot Komisijas un dalībvalstu darba slodzi. Šī metode tika pirmoreiz izmantota *AES*, *NCTS* 5. posma un *ICS2* projektā, un to atzinīgi novērtēja dalībvalstis un uzņēmēji. Pēc pieprasījuma vispārināt pieeju tā tika piemērota citiem SMK projektiem, piemēram, *PoUS* un *CCI*. Turklāt Komisija ir izveidojusi **mehānismu visu ieinteresēto personu ciešākai sadarbībai** no projektu sākuma, lai uzlabotu sagatavošanas darbību kvalitāti un nepieļautu sarežģījumus lēmumu pieņemšanā un papildu prasības projektu vēlākos posmos.

Lai sekotu līdzi progresam, Komisija izmanto **daudzgadu stratēģiskā plāna muitas jomā (MASP-C) infopaneli** kā progresu noteikšanas un informācijas instrumentu. Infopaneļa atskaides punktu pamats ir 2019. gada *MASP-C* un 2019. gada SMK DP. Informēšanas un vadības nolūkos infopaneli reizi ceturksnī iesniedz dalībvalstīm (Elektroniskās muitas koordinācijas grupai) un tirdzniecības kopienai (Tirdzniecības kontaktu grupai).

Komisija patlaban ne tikai uzrauga progresu, ņemot vērā galvenos SMK DP un MASP-C paredzētos projektu atskaides punktus, bet arī nosaka konkrētus starpposma atskaides punktus katram projektam (piemēram, atskaides punktus, saskaņā ar kuriem visām dalībvalstīm būtu jāpabeidz atbilstības testēšana). Šāda stingra uzraudzība ir vajadzīga, lai decentralizēto transeiropas sistēmu ieviešana kļūtu pārvaldāma un lai izvairītos no veco un jauno sistēmu darbības nodrošināšanas papildu izmaksām gadījumā, ja tiek pagarināts ieviešanas laikposms.

Attiecībā uz ***ICS2* programmas** īstenošanu — visu 2019. un 2020. gadu Komisija turpināja *ICS2* “**transeiropas koordinācijas darbības**”¹⁰. Darbs bija vērsts uz *ICS2* 1. laidiena īstenošanu, lai no 2021. gada 15. marta atvieglotu dalībvalstu muitas dienestu, eksprespārvadātāju un ES pasta operatoru sagatavošanos darbam.

¹⁰ *ICS2* transeiropas koordinācijas darbību virziens, kas ir *ICS2* programmas neatņemama daļa, tika uzsākts 2018. gadā.

Komisija sniedza atbalstu valstu administrācijām un uzņēmējiem to izstrādes darbībās, veicot cita starpā šādus pasākumus:

- īpaša foruma izveide un īpašu tīmekļsemināru organizēšana, atbalsts ar bieži uzdotiem jautājumiem un regulāru *ICS2* transeiropas koordinācijas plenārsēžu organizēšanu, piedaloties visu dalībvalstu *ICS2* projektu vadības un riska pārvaldības pārstāvjiem, atsevišķiem uzņēmējiem, tirgotāju apvienībām un starptautiskām organizācijām;
- cieša un pastāvīga uzraudzība, valsts un tirdzniecības projektu plānu izstrāde, lai nodrošinātu to saskaņotību ar Komisijas centrālo plānu saskaņā ar attiecīgajiem IT izpildes atskaites punktiem (atbilstības testēšanas kampaņas, pilnīga testēšana, testēšana tukšgaitā). Tas ietvēra gan pastāvīgu atbalstu, gan atbilstības testēšanas darbību koordinēšanu un valstu administrāciju un uzņēmēju stimulēšanu koordinēt individuālos projektus;
- gatavošanās komunikācijas kampaņu uzsākšanai ar dažādiem pasākumiem, kas tika veikti 2020. gadā un visā *ICS2* programmas īstenošanas periodā, tostarp īpaša ar *ICS2* programmu saistīta satura sagatavošana *TAXUD* ĢD tīmekļa vietnē;
- mācību materiāla sagatavošana, pamatojoties uz kopīgu darbības pamatnostādņu krājumu *ICS2* 1. laidienam.

Turklāt Komisija 2019. gada beigās ieviesa **“Ceturkšņa uzraudzības programmu valstu administrācijām” attiecībā uz transeiropas sistēmām “NCTS 5. posms” un “AES”** ar galvenajiem darbības rādītājiem, lai regulāri novērtētu progresu un savlaicīgi brīdinātu par iespējamām problēmām.

Kā palīdzinstrumentu Komisija izveidoja šiem projektiem arī **“Koordinēšanas programmu valstu administrācijām”**, lai palīdzētu dalībvalstīm izstrādāt un ieviest savus transeiropas sistēmām paredzētos valsts komponentus. No 2020. gada šīs programmas palīdz vadīt IT pārejas procesu ar īpašu palīdzības dienestu, tīmekļsemināriem, divpusējiem apmeklējumiem (ja iespējams), apmācību, atbilstības testēšanas pēcpārbaudi, ceturkšņa progresa ziņojumiem, pakalpojumu sniegšanas pārvaldību utt.

Pirmajos sešos programmas piemērošanas mēnešos var ziņot par šādiem rezultātiem:

- visas valstu administrācijas ir ievērojušas Koordinēšanas programmas noteikumus attiecībā uz *NCTS* 5. posmu un *AES*, iesniedzot sīki izstrādātus valstu projektu plānus, izmantojot ierosinātās veidnes un ziņojot par jebkādam novirzēm no pamatplāna;
- vispārīgi Koordinēšanas programma tika apspriesta ar visām valstu administrācijām četrās virtuālās un fiziskās sanāsmēs, un to pieņēma Elektroniskās muitas koordinācijas grupa (*ECCG*);
- notika trīs divpusējas misijas un seši divpusēji tīmekļsemināri ar valstu administrācijām;
- Komisija ziņoja *ECCG* un Muitas politikas grupai (*CPG*) par šo ziņojumu, kurā sniegts pārskats par galvenajiem darbības rādītājiem attiecībā uz apkopotajiem valstu plāniem.

Tiek uzskatīts, ka abu programmu rezultāti sniedz vērtīgu informāciju par progresu, un arī turpmāk tie tiks izmantoti turpmāko gada progresa ziņojumu vajadzībām. Tie nodrošinās sīki izstrādātu informāciju par progresu attiecībā uz katru projektu un katru dalībvalsti.

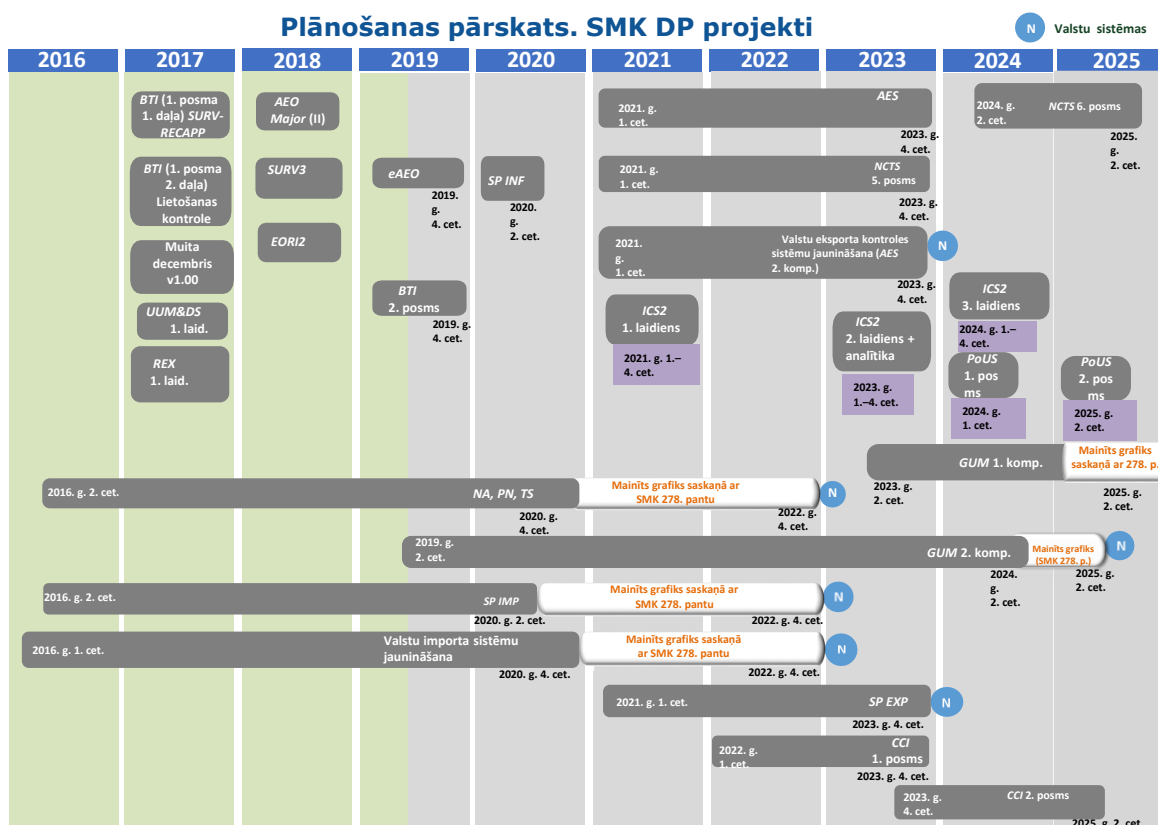
5 KOPSAVILKUMS PAR PĀRVALDĪBU UN SECINĀJUMI

Var secināt, ka Komisija un dalībvalstis acīmredzami **saskaras ar problēmām** saistībā ar SMK elektronisko sistēmu pilnīgas ieviešanas nodrošināšanu attiecīgajos termiņos. Progresā un risku novērtējums liecina, ka šīs problēmas **galvenokārt ir dalībvalstu pusē**. Dalībvalstis atsaucas uz nenoteiktību saistībā ar Covid-19 pandēmijas ietekmi, daudziem citiem pienākumiem, kas jāpilda, izmantojot muitas sistēmas, problēmām ar resursiem dalībvalstīs, sistēmu sarežģītību un savstarpējo savienojamību, kā arī uz vajadzību pēc tādas netraucētas pārejas no esošajām sistēmām uz atjauninātajām sistēmām, kas līdz minimumam samazinātu ietekmi uz tirdzniecību. Komisija apņemas turpmākajos gados rūpīgāk un pamatīgāk atbalstīt, koordinēt un uzraudzīt progresu dalībvalstu pusē un veikt dažas konkrētas darbības, lai nodrošinātu valstu, kā arī transeiropas sistēmu savlaicīgu ieviešanu.

Tomēr ir skaidrs arī tas, ka **ir panākts jūtams progress**. Liels skaits elektronisko sistēmu **jau ir ieviestas un patlaban ir pilnībā darboties spējīgas**.

Šogad tika veiksmīgi ieviests *INF SP* projekts un ir panākts būtisks progress, pabeidzot tehniskās un funkcionālās specifikācijas attiecīgi četriem un diviem projektiem, pabeidzot divus ekonomiskos pamatojumus un gatavojoties nozīmīgiem gaidāmiem laidieniem.

Kā minēts iepriekš, atlikušie projekti lielākoties tiek sekmīgi īstenoti, un ir plānots tos pabeigt saskaņā ar SMK DP noteikto projektu plānu. Apkopots pārskats par plānošanu un progresu ir sniegts turpmāk 4. attēlā.

4. attēls. SMK DP projektu plānošana

Komisija un dalībvalstis turpinās rīkot savas regulārās sanāksmes, **lai vadītu un uzraudzītu projektus**, izmantojot *MASP-C* infopaneļus un pastiprinātas plānošanas un progresu ziņojumu prasības attiecībā uz SMK DP īstenošanu. Turklāt Komisija un dalībvalstis turpinās darbu pārējo transeioņas sistēmu izstrādē un attīstīšanā, sagatavojot ekonomisko pamatojumu un redzējuma dokumentus, kā arī strādās, lai sagatavotu funkcionālās un tehniskās specifikācijas (tostarp dažos gadījumos pārejas posma tehniskās specifikācijas), uz kurām tiktu balstīta sistēmu izvēšana un ieviešana.

Komisija turpinās īstenot **ceturkšņa uzraudzības programmu un koordinēšanas programmu valstu administrācijām**. Komisija ir pārliecināta, ka, izmantojot šos vadības instrumentus, tās rīcībā ir piemēroti mehānismi, lai risinātu turpmākās problēmas.

Visas dalībvalstis ir paidušas vēlmi noteikt un veikt seku mazināšanas pasākumus, lai tiktu ievēroti SMK DP noteiktie plānošanas termiņi.

Sīkāka informācija par katra projekta plānošanu un statusu ir sniegta **Komisijas dienestu darba dokumentā, kas publicēts kopā ar šo ziņojumu**.